

Forfatter: Udrag fra Varulven

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 113.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296366317152/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

Varulven

(Af et Brev fra en Landsbypræst, dateret Skovby
den 1ste April 1834).

Jeg har i det sidste Aar her gjort nøiere Bekjendskab med – ak, ja, med – en Varulv, kunde jeg næsten selv sige, og jeg er ganske besynderligt sternet derved. Lee kun ikke! Det er en meget alvorlig Historie og et mærkeligt psykologisk Phenomen. Du oplyste Kjøbstæds-Mand veed maaskee ikke engang hvad en Varulv er, og kaster i din Nød Ordet op i Ordbogen. Der finder du den Forklaring: «**Varulv**, en. pl. e (N.S. **Waarwulf**, Eng. *werewolf*) efter Fortidens Overtro: et for en Tid til en Ulv forvandet Menneske.» Men hvad siger Du nu om en videnskabelig dannet Varulv i vor oplyste Tid, en Student med *Laudab. p. c.* til *Examen philosophicum*, som selv i syv Aar har troet, han var et saadant Væsen? – En Vanvittig altsaa? en Feberpatient? eller en Phantast? – Noget af hvert – et Menneske med en alt for gløddende Phantasie, der uagter Alt, hvad hans Forstand maa have indvendt ham mod denne fixe Idée, der førstegang var opstaaet hos ham i en Nervefeber, dog aldrig kunde løsrive sig derfra, men steds phantaserede sig dybere og dybere ind i denne usalige Forestilling. Han havde gode Forkundskaber og havde lagt sig efter Forstvæsenet. Jagten var tidlig hans Lyst, og det eensomme Jagtliv gav uden tvivl hans Hang til Tungsindighed alt for rigtig Næring. Jeg har ofte seet ham her hos Skovriderens, hvor han i mange Aar var som Son i Huset, skjøndt Slegtskabet var meget fjernet. Jeg glemmer aldrig hans dødblege tungsindige Ansigt med de sorte, tæt sammengroede Øiebryn. Saadanne Øiebryn ere netop efter Almuesagnet det eneste synlige Tegn paa et Menneske, der til visse Tider skal være underkastet hiin eventyrlige Forvandling, og da i Ulveskikkelsen vil sønderrive hvem det møder. For frugtsommelige Qvinder skal det især være farligt at møde et saadant Væsen.

Jeg maa næsten smile, idet jeg anfører denne urimelige Overtro; men en uvilkaarlig Gysen overfalder mig dog, naar jeg sætter mig ind i den ulykkelige unge Mands Sindsstemning, der har kunnet tilegne

En Varulven, Den levende Døde, Constanern, Tre Fortællinger, 1835

sig et saadant Tankeuhyre i den Grad, at Forestillingen har havt samme Virkning paa ham, som den frygteligste Virkelighed. Hans paafallende Bleghed og de sorte sammengroede Øienbryn gave ham dog intet Frastodende. Tungsindigheden i det fine veldannede Ansigt havde noget Tiltrækkende, og naar man saae den høie blege Phantast i den grønne Jagtkjortel, med Riflen og Grævlingeskindstasken over Skulderen, træde ind i Skovhuset i den fortrolige Aftenskumring, var det, som den veemodig milde men hemmelighedsfulde Jæger bragte hin Skoveensomheds- og Maaneskins-Stemning med sig, som, uden at angste Sindet, sætter os ind i Eventyrets vidunderlige Verden. Han havde en klangfuld, indtagende Stemme og sang særdeles smukt, helst de gamle Folkeballader om Tryllerie og Forvandlinger. Han blæste Valdhorn med en sjelden Virtuositet og Følelse. Han kunde aflokke dette Instrument de dybeste veemodig-sværmeriske Toner. Han var ofte taus og indeslutter i sig selv, men kunde til andre Tider spøge ret muntert og livligt, uagtet et vist tungsindigt Træk ved Munden aldrig forlod ham. Om sin fixe Idee talte han ikke til noget Menneske, og hans Venner har kun hørt ham ytre den i hin hidsige Feber, der for syv Aar siden nær havde lagt ham i Graven. Men at denne Feberphantasi aldrig ganske har forladt ham, vil du see af de usvigelige Vidnesbyrd, jeg siden skal anføre. Han var forlovet med en af de deiligste Piger, jeg har seet, en Datter af vor gamle brave Skovrider. Fæderen var ved en uventet Arv bleven rig, og havde givet hende en ualmindelig Dannelse. Hun var een af hine ætherfinc blaaoiede Blondiner, som synes at kunne opløses i Toner og Duft, og naar man saae hende dansende syngende hen over Stien gennem Ellekrattet i en maanelys Sommeraften, var det umuligt andet, end at tænke paa de deilige Ellepiger, der endnu svæve for vor poetiske Almuets Phantasi, naar de lette Aftentaager oplyses af Maanestraalerne.

Det smukke elskende Par holdt inderlig meget af hinanden og havde været forlovet i 8 Aar. For 7 Aar siden var Jægeren, tilsyneladende sund og frisk, kommen tilbage fra Kiel, som Forstamødat, for at søgte sin Forlovede og modtage en Landeendom, den formuende Svigerfader vilde overlade ham, indtil Svigersønnen engang kunde blive ansat i sit Yndlingsfag. De Elskende vare overvættede lykkelige. Bryllupsdagen var kommen. Men inden Vielsen faldt Brudgommen, af overspændt Glæde, som man troede, i hin færlige Nervesygdom, som efterlod en vedvarende Bleghed og en uhelbredelig Tungsind

hos ham. Siden opsatte han bestandig Brylluppet, og hans hemmelighedsfulde Adfærd var haade Fader og Datter ubegribelig. Han røbede ofte den heftigste lidenskabeligste Kjærlighed; men naar Tælen kom paa Brylluppet, blev han pludselig taus og ængstelig. Undertiden greb han da Riffel og Jagttaske og forsvandt i nogle Maaneder. Naar han kom tilbage, saac han svag og lidende ud, som efter en svær Sygdom. Hvor han da havde været, fortaug han hemmelighedsfuld. Han var atter en Tid den ænneste, men ærbødigste Elsker; han syntes at tilbede sin Forlovede, som et høiere Væsen, men med en ængstelig bestemt Grændse for sin Fortrolighed. Han sang og læste for hende. Han spille paa Bras, skrev, gik paa Jagt og blæste paa Valdhorn; han var undertiden den eiskværdigste Selskabsmand; men saasnart den Gamle talte om Brylluppet, greb Svigersønnen Riffel og Taske og gik bort med et dybt Suk. Han forsvandt atter et Par Maaneder, og man eftersporede ham forgjæves. Nogle vilde have hørt ham blæse paa sit Valdhorn i fjernliggende Skove. Nogle Bønderkoner vilde med Forskrækkelse have seet ham i Skoven om Natten, som en Nebukadneser, der løb nogen om paa Hænder og Fædder blandt de vilde Dyr. Efter andre, men ligesaa usikre Beretninger af en fordrukken Soldat, vilde man have seet ham blandt de meest raue og vilde Svirebrødre i een af Hovedstadens smudsigste Kipper. En omvankende Kræmmer, som hvert Aar besøgte vor Egn, paastod derimod at have seet ham med et frygtelig stort Skjæg blandt de Afvændige paa Galehuset i Slesvig. Naar han kom tilbage fra slige Bortfjernelser, var der ingen Sindsforvirring at spore hos ham. Han var iførstningen stille, taus og lidende, steds mild og kjærlig, men tilbageholden og hemmelighedsfuld. Om Natten hørte man ham ofte synge i dybe, hjertegribende Toner paa sit eedlige Kammer eller i Skoven, og han syntes selv at componere Melodierne. At Sangene ogsaa vare Udbrud af hans eget sonderrevne Hjerter, har jeg nu et sikkert Vidnesbyrd om i deres Indhold. Nogle af hans Sange er jeg nemlig kommen i Besiddelse af. Jeg har dem liggende her for mig, og af dem har jeg troet nogenlunde at kunne forklare mig hans Sindsstemning og den fixe Idee, som han i hele 7 Aar har baaret paa med den ubrødeligste Tausshed, formodentlig af Frygt for at gjøre sin Elskede u lykkelig og tabe hendes Kjærlighed. Hans Udtagelse fra en nærmere Forbindelse, uagtet hans lidenskabelige Kjærlighed, er mig nu ogsaa forklarlig. Han har formodentlig troet sin aandelige Sygdom uhelbredelig og

gruet for at inddrage den, han elskede høiest, i den Malstrøm af smertelige Forestillinger, hvori han selv frygtede for at gaa tilgrunde. Maaskee har han endog frygtet for at skade eller dræbe hende engang i sin formeentlige Forvandlingstilstand. Om Spiren til hans fixe Idee er at søge i hans Constitution eller i en exalteret Anger maaskee over en Forvildelse i hans Ungdom, eller om man kunde tænke sig en periodisk Raahed og Vildhed forenet med den fineste Følelse for sædelig Reenhed og Skjønhed i en Sjæl, der saaledes kunde vakle mellem Yderlighederne af den høieste og laveste Natur – derom var jeg endnu igaar i Uvished. En stor moralsk Forvildelse med en dyb Følelse saavel af Menneskenaturens Høihed, som af dens Fornedrelse, syntes mig den rimeligste psykologiske Forklaring af et saadant Phænomen. Efter de Oplysninger, jeg idag har modtaget, er jeg nu af en forskjellig Mening. I Kiel skal han have været erkjendt som et Mynster paa Ærbarehed blandt de unge Studenter; han skulde endog i deres muntre Lag have været udsat for Spot over sin Afholdenhed, hvis han ikke havde været bekjendt for den bedste Fegter og Skytte blandt dem alle. Hvad man med Rette dadlede ham for, var en hovmodig Sikkerhed og Selvtilid, der gjorde ham ubarmhjertig i sin Dom over andre Menneskers Skrøbelighed. I sine Fordringer til Menneskenaturens Adel skal han stundom have yttret en Idealitet og en Strenghed, som næsten overskred Mulighedens Grændser. Af den gamle Skovrider har jeg erfaret hans religiøse Synsmaader; de vare i grunden naturalistiske. Han ærede i Christus kun det fuldkomne Menneske, men forkastede Troen paa hans Guddom, som en fordærvelig Fordom, der fornede Menneskenaturens Høihed og gjorde det største Menneskes naturlige Aabenbarelse, som vort Væsens Culmination, ufrugtbar tilligemed hele hans Lære og ophøiede Exempel. Men man ikke i hans moralske Stoltthed og i en dyb krænkende Følelse af en lavere og høiere Naturs Kamp i hans eget Hjerte kunde finde tilstrækkelig Grund til hiin fixe Idee. Maaskee Forestillingen om hiin Forvandling først er opstaaet blot symbolisk hos ham, som et Billede paa den Lidenkabernes Ulv, hvormed han dog, trods al sin Foragt derfor, følte sig i Kamp. Var han, som jeg troer, en poetisk Natur, kan jeg let forstaae, hvorledes hiint Billede kunde være trængt ham saa levende ind i Phantasien, at det i en sygelig Tilstand har kunnet assimilere sig med hans Væsen. Vi behøve saaledes ikke, i Modsigelse med hans stoiske Strenghed, at tillægge ham noget vildt og raat

Ungdomsliv eller nogen periodisk Overvældelse af en rasende dyrisk Natur i en virkelig bevidst Tilstand. At han i sine maanedlange Fraværelses-Perioder tildeels har opholdt sig som sindssvag i Slesvig, har jeg nu endog faaet Vished om. Han lader til at have forudfolt ethvert nyt Anfald af sin Sygdom eller hvad han kaldte sin Forvandling, hvori han da virkelig paa den besynderligste Maade har efterlignet et vildt Dyrs og navnlig en Ulvs characteristiske Adfærd, uagter han i sin sunde Tilstand var et af de mildeste og kjærligste Mennesker.

Efter disse Oplysninger troer jeg nu nogenlunde at kunne forklare mig de Stemninger, han i sine lyriske Udbrud har antydet.

Hvilken Kamp det har kostet ham at fordølge sin formeentlige Forvandling, og hvorledes den Taushed, han havde paalagt sig, var en Frugt af den ænneste Kjærlighed, see vi tydelig af følgende Sang, som jeg ikke uden inderlig Medlynk og en vis Agtelse for hans Characterfasthed kan læse:

«Ti, min Qval! og smil, min Smerte!
Lyse Engel! bliv ei mørk!
Maa'los Fange er mit Hjerter,
Og min Sjæl en tillukt Ørk.

Vil jeg Sjælens Ørk oplade,
Vil til Hjerter Hjerter tye –
Den, mig elsker, vil mig hade –
Den, mig søger, vil mig flye.»

Han synes undertiden at have frygter for, at hans eget Blåk skulde røbe den Elskede det formeentlige Uhyre, der boede i hans Sjæl – og hans Blåk bliver ham til et forrædersk Lyn, der farer hen over en londsfuld Afgrund. I een af hans Sange hedder det:

«See ei for dybt i mit Øie!
See ei paa mit mørke Bryn!
Engang det kunde sig føie,
Der foet fra Øiet et Lyn.

Og saae da ved Lynets Flamme
Mig dybest i Sjælens Hav –